EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2013 m. lapkričio 22 d.

dėl kredito įstaigų privalomųjų atsargų reikalavimų

(CON/2013/79)

Įžanga ir teisinis pagrindas

2013 m. spalio 11 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Lietuvos banko prašymą pateikti nuomonę dėl nutarimo „Dėl kredito įstaigų privalomųjų atsargų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto (toliau – nutarimo projektas).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi ir 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimo 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centriniu Banku teisės akto projekto nuostatų klausimais[1] 2 straipsnio 2 dalimi, kadangi nutarimo projektas susijęs su ne euro zonos valstybės narės pinigų politikos priemonėmis. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Nutarimo projekto tikslas

1.1 Nutarimo projektu siekiama: a) privalomųjų atsargų taisykles pradėti taikyti kredito unijoms; b) suderinti Lietuvos privalomųjų atsargų taisykles su Eurosistemos standartais; c) pakeisti privalomųjų atsargų apskaičiavimo ir patvirtinimo tvarką ir d) padaryti tam tikrus techninius privalomųjų atsargų taisyklių pakeitimus, kuriais siekiama atsižvelgti į kredito unijų savybes.

1.2 Nutarimo projektas turėtų įsigalioti 2014 m. balandžio 1 d. Kredito unijoms numatyta pareiga vykdyti privalomųjų atsargų reikalavimą turėtų būti taikoma nuo pirmojo privalomųjų atsargų laikymo laikotarpio, prasidėsiančio po 2015 m. sausio 1 d.

2. Bendros pastabos

2.1 Euro neįsivedusios valstybės narės išlaiko savo įgaliojimus pinigų politikos srityje, įskaitant privalomųjų atsargų taisyklių nustatymą. Vis dėlto joms yra naudinga siekti suderinamumo su Eurosistemos privalomųjų atsargų sistema, kad jų kredito įstaigos galėtų susipažinti su privalomųjų atsargų reikalavimais, kurie bus joms taikomi toje valstybėje narėje, kurioje jos yra įsteigtos, įvedus eurą. Eurosistemos privalomųjų atsargų sistemos teisinis pagrindas yra: a) Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto 19 straipsnis, b) Tarybos reglamentas (EB)

1 OL L 189, 1998 7 3, p. 42.

Nr. 2531/98[2], c) Reglamentas ECB/2003/9[3] ir d) Reglamentas ECB/2008/32[4], kuriame nustatyta privalomųjų atsargų bazės apibrėžtis ir apskaičiavimas. Reglamento ECB/2008/32 11 straipsnyje ir III priede nustatyta, kad kiekviena kredito įstaiga naudoja pagal tą reglamentą kredito įstaigų pateiktą statistinę informaciją privalomųjų atsargų tikslais.

2.2 ECB pritaria Lietuvos teisės pakeitimams, kurie bus padaryti nutarimo projektu kaip dalis pasirengimo Lietuvoje įvesti eurą. Pinigų politikos kontekste, kuri išlieka Lietuvos banko įgaliojimu iki euro įvedimo, pagal nutarimo projektą dabartinės Lietuvos privalomųjų atsargų taisyklės bus dar labiau suderintos su Eurosistemos standartais, kurie bus taikomi įvedus eurą.

3. Įstaigos, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai

ECB pritaria iniciatyvai nustatyti, kad Lietuvos privalomųjų atsargų taisyklės būtų taikomos ir Lietuvos kredito unijoms. Kaip ECB ne kartą pažymėjo ankstesnėse nuomonėse[5], privalomųjų atsargų taisyklės turėtų būti taikomos ir Lietuvos kredito unijoms.

4. Atsargų bazė

4.1 ECB supranta, kad Lietuvoje šiuo metu peržiūrimos kredito unijų reguliavimo ir priežiūros taisyklės[6]. Ateityje kredito unijų pajai bus išskirti į skirtingas kategorijas. Pagrindiniai pajai turės balsavimo teisę ir teisę gauti dividendus, tačiau norint atsiimti pajinį įnašą už pagrindinį pajų bus taikoma nemažai apribojimų. Papildomi pajai turės teisę gauti dividendus, tačiau neturės balsavimo teisės, o pajinius įnašus už papildomus pajus bus galima atsiimti vadovaujantis pačios kredito unijos nustatyta tvarka[7].

4.2 Vadovaujantis Reglamento ECB/2003/9 3 straipsnio 1 dalimi, įstaigos atsargų bazę sudarantys įsipareigojimai, atsirandantys dėl lėšų priėmimo, t. y. indėliai ir išleisti skolos vertybiniai popieriai, apibrėžiami vadovaujantis ECB pinigų ir bankinės statistikos atskaitomybės sistema.

Vadovaujantis Reglamentu ECB/2008/32, „indėlių“ sąvoka apima „pinigų finansų įstaigų (PFĮ) išleistas akcijas“. Tokios akcijos klasifikuojamos kaip indėliai, o ne kaip kapitalas ir atsargos, jei: a) PFI emitentę ir turėtoją (nesvarbu, kokios yra nuosavybės teisės į šias akcijas) sieja skolininko ir kreditoriaus ekonominis ryšys, ir b) akcijas galima konvertuoti į pinigus arba išpirkti netaikant didelių apribojimų arba baudų. Įspėjamasis laikotarpis nelaikomas dideliu apribojimu. Be to, tokios

---

2 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2531/98 dėl Europos Centrinio Banko privalomųjų atsargų reikalavimo taikymo (OL L 318, 1998 11 27, p. 1).

3 2003 m. rugsėjo 12 d. Reglamentas ECB/2003/9 dėl privalomųjų atsargų reikalavimo taikymo (OL L 250, 2003 10 2, p. 10).

4 2008 m. gruodžio 19 d. Reglamentas ECB/2008/32 dėl pinigų finansinių institucijų sektoriaus balanso (OL L 15, 2009 1 20, p. 14).

5 Žr. nuomonės CON/2012/110 2 punktą ir nuomonės CON/2005/8 14 punktą; ECB pabrėžė, jog Lietuvos kredito unijos atitinka kredito įstaigos apibrėžimą Konsoliduotos bankininkystės direktyvos prasme, todėl, Lietuvai įsivedus eurą, Eurosistemos privalomųjų atsargų reikalavimai joms bus taikomi. Visos ECB nuomonės skelbiamos ECB svetainėje www.ecb.europa.eu.

6 Žr. CON/2013/63.

7 Žr. nutarimo projekto aiškinamąjį raštą.

akcijos turi atitikti šias sąlygas. Pirma, PFI emitentė neturi besąlygiškos teisės atsisakyti išpirkti savo akcijas. Antra, akcijos yra neabejotinos vertės, t. y. esant įprastinėms sąlygoms, išpirkimo atveju jos bus išpirktos už jų nominaliąją vertę. Trečia, PFI nemokumo atveju, jos akcijų turėtojai teisiškai nėra įpareigoti nei: a) greta nominaliosios akcijų vertės, t. y. akcininkų dalyvavimo pasirašytame kapitale, dengti neapmokėtus įsipareigojimus, nei b) vykdyti bet kokius kitus sunkinančius papildomus įsipareigojimus. Akcijų subordinavimas bet kokiai kitai PFI išleistai priemonei nėra sunkinantis papildomas įsipareigojimas.

4.3 Jei pagal būsimas Lietuvos kredito unijų reguliavimo taisykles papildomi pajai atitiks pirmiau minėtus kriterijus, tokie pajai turės būti laikomi indėliais ir įtraukti į įstaigos atsargų bazę privalomosioms atsargoms apskaičiuoti.

4.4 Atsižvelgdamas į konsultavimosi laiške pateiktą informaciją, ECB taip pat supranta, kad pagal būsimas Lietuvos kredito unijų reguliavimo taisykles pagrindiniai pajai neatitiks „PFĮ išleistų akcijų“ kriterijų. Todėl pagrindiniai pajai neturėtų būti laikomi indėliais ir įtraukiami į įstaigos atsargų bazę.

5. Atsargų norma

5.1 ECB pastebi[8], kad daugumai į privalomųjų atsargų bazę įtrauktų įsipareigojimų taikoma 3 procentų privalomųjų atsargų norma, o Eurosistema taiko 1 procento privalomųjų atsargų normą.

5.2 Taip pat, kaip ir pagal Eurosistemos standartus, Lietuvos privalomųjų atsargų sistemoje nulinė privalomųjų atsargų norma ir toliau bus taikoma: a) sutarto termino indėliams, kurių pradinis terminas ilgesnis kaip 2 metai, b) įspėjamojo laikotarpio indėliams, kurių įspėjamasis laikotarpis ilgesnis kaip 2 metai, c) išleistiems skolos vertybiniams popieriams, kurių pradinis terminas yra ilgesnis kaip 2 metai ir d) atpirkimo sandoriams.

6. Atlyginimas

ECB pastebi[9], kad pagal Lietuvos privalomųjų atsargų taisykles už privalomųjų atsargų laikymą bus atlyginama ne atsižvelgiant į ECB pagrindinėms refinansavimo operacijoms taikomą palūkanų normą, kaip nustatyta Reglamento ECB/2003/9 8 straipsnyje, bet į ECB taikomą palūkanų normą už naudojimąsi indėlių galimybe.

8 Taip pat žr. nuomonės CON/2012/110 1.1 punktą.

9 Taip pat žr. nuomonės CON/2012/110 3 punktą.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2013 m. lapkričio 22 d.

[parašas]

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI